

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/200290,Tomasz-Krok-Powojenna-dzialalnosc-wywiadowcza-Zbigniewa-Rotkiela-19491950.html>
02.05.2024, 11:34

Tomasz Krok: Powojenna działalność wywiadowcza Zbigniewa Rotkiela (1949-1950)

Był oficerem od października 1938 r. Zasłużony żołnierz AK, miał doświadczenie w pracy wywiadowczej. Wrócił do niej pod koniec lat 40., współpracując z emigracyjnym Komitetem do Spraw Kraju. Jego aresztowanie w maju 1950 r. nie było wynikiem wpadki, a przypadku - Rotkiel padł ofiarą zakrojonych na szeroką skalę represji wobec przedwojennych wojskowych.

Zbigniew Rotkiel urodził się 27 stycznia 1917 r. w Nowozybkowie w Rosji, w rodzinie pracownika kolei Michała i Marii z domu Jankowskiej. W 1918 r. rodzina Rotkielów powróciła do kraju i osiedliła się w Warszawie. W 1922 r., po śmierci ojca, młody Zbigniew wraz z matką wyjechał na Polesie, zamieszkał w Mińsku i rozpoczął naukę w tamtejszym gimnazjum. W 1928 r. osiedlił się w Wilnie i do 1930 r. uczęszczał do prywatnej szkoły jezuickiej. Naukę kontynuował w tamtejszym gimnazjum im. Juliusza Słowackiego, tam zdał także maturę w 1935 r. Następnie zamieszkał w Gdyni z matką i ojczymem - oficerem Marynarki Wojennej - Antonim Doroszkowskim.

We wrześniu 1935 r. Rotkiel został przyjęty do Szkoły Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu. Rok później przeniósł się do Szkoły Podchorążych Artylerii w Toruniu, którą ukończył w październiku 1938 r.

Awansowano go do stopnia ppor. i przydzielono do 9. Pułku Artylerii Ciężkiej we Włodawie, gdzie pełnił funkcję dowódcy plutonu. We wrześniu 1939 r. pełnił obowiązki dowódcy 2. batalionu haubic 9. Dywizjonu Artylerii Ciężkiej w Armii „Pomorze”. Został ciężko ranny w walkach

Zbigniew Rotkiel w mundurze LWP (fot. z zasobu IPN)

pod Grutą koło Grudziądza. Po rekonwalescencji, pod koniec 1939 r., przebił się do Warszawy, gdzie pracował jako szklarz. Jednocześnie zaangażował się w działalność konspiracyjną, organizując grupę dywersyjną.

Konspirator

W pierwszej połowie 1940 r. Rotkiel osiedlił się w Wilnie, gdzie zatrudnił się przy budowie fabryki „Pakaita”. Przystąpił wówczas do grupy dywersyjnej, działającej przy tamtejszym Okręgu Związku Walki Zbrojnej. W grudniu 1941 został przydzielony pod rozkazy szefowi wileńskiej ekspozytury „Dalekiego Wywiadu” o kryptonimie WW-72 – kpt. Piotrowi Siedleckiemu „Izydorowi” – i został jego zastępcą. Wywiad Ofensywny AK na Wschodzie miał na celu kompletowanie informacji o dyslokacji jednostek niemieckich, organizacji dowództw, stratach wojsk, morale niemieckich żołnierzy, organizacji niemieckiej administracji i policji na terytoriach okupowanych. Dane te miały być gromadzone na rzecz sojuszników.

Pracując w wywiadzie Rotkiel podjął pracę robotnika kolejowego i ogrodnika – jako element przykrywkowy. 13 kwietnia 1940 r. ożenił się z Janiną z domu Januszewicz, łączniczką wileńskiej ZWZ-AK. W kwietniu 1942 r. został zatrzymany przez Gestapo w wyniku dekonspiracji i osadzony w więzieniu w Wilnie. Nie udowodniono mu działalności konspiracyjnej, a po 7 miesiącach aresztu władze niemieckie chciały go wywieźć do Oświęcimia, udało się go jednak wykupić.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)